

Εδώ και αρκετά χρόνια βρίσκεται στην πατρίδα μας σε εξέλιξη η συζήτηση για την ανάγκη συγχώνευσης ομοειδών φορέων του δημοσίου, ή κατάργησης κάποιων φορέων που δεν έχουν πλέον λόγο ύπαρξης. Είχε προηγηθεί, τις προηγούμενες δεκαετίες, ένας μεγάλης έκτασης κατακερματισμός της κρατικής μηχανής, συχνά με το πρόσχημα της αποκέντρωσης ή της δημιουργίας υπερ-εξειδικευμένων φορέων. Δημιουργήθηκαν πολλοί φορείς με αρμοδιότητες που δεν είναι βέβαιο ότι έπρεπε να ασκούνται, άλλοι που ασκούσαν αρμοδιότητες αλληλεπικαλυπτόμενες με αρμοδιότητες της κεντρικής κυβέρνησης ή άλλων φορέων, και άλλοι που λειτουργούσαν ενώ το ουσιαστικό τους αντικείμενο είχε πάψει να υφίσταται. Έκπληκτη η κοινή γνώμη πληροφορούνταν κατά καιρούς την ύπαρξη φορέων που το αντικείμενό τους ήταν ανέκαθεν ή είχε καταστεί επουσιώδες, οι οποίοι όμως απασχολούσαν ανθρώπινο δυναμικό, διοικούνταν από αμοιβόμενα διοικητικά συμβούλια και μετακλητούς διοικητές, μίσθωναν κτίρια γραφείων, κ.ο.κ. Οι φορείς μέχρι κάποιο σημείο πολλαπλασιάζονταν σα μανιτάρια, αντικατοπτρίζοντας πολιτικές πιέσεις και τοπικιστικού χαρακτήρα αναγκαιότητες. Το αποτέλεσμα, ήταν ένα κράτος – λαβύρινθος.

Σήμερα, οι φορείς της Γενικής Κυβέρνησης είναι 1504. Ενδεικτικά, το Ηνωμένο Βασίλειο έχει περί τους 300, ενώ η Σουηδία περί τους 400.

Η περιπλοκότητα του κράτους αποτελεί πρόβλημα για πολλούς λόγους. Ο πρώτος προφανής λόγος είναι η σπατάλη πόρων. Μια τέτοια δομή κράτους, επιβαρύνει το φορολογούμενο με δαπάνες για περισσότερα από τα απαραίτητα διοικητικά συμβούλια, περισσότερες αμοιβές για θέσεις ευθύνης, περισσότερα χρήματα για μισθώματα, για μετακινήσεις κ.ο.κ. Ας σημειωθεί ότι σύμφωνα με τη μελέτη για τις τηλεπικοινωνιακές ανάγκες του δημοσίου για το έργο «Σύζευξις II», το δημόσιο σήμερα λειτουργεί σε 34,500 κτίρια ανά την Ελλάδα. Ο αριθμός αυτός και μόνο αρκεί για να δείξει το μέγεθος του προβλήματος.

Με βάση ανάλυση της Eurostat του 2011, η Ελλάδα δαπανά το υψηλότερο μεταξύ των χωρών της ΕΕ ποσοστό του ΑΕΠ στις δαπάνες που κατηγοριοποιούνται ως δαπάνες για την «Οργάνωση και Λειτουργία του κράτους»: 11,1% του ΑΕΠ έναντι μέσου όρου 6,5%.

Δεν είναι όμως οι δαπάνες το μοναδικό πρόβλημα. Ο κατακερματισμός της διοίκησης, είτε αναφερόμαστε στα πολυάριθμα νομικά πρόσωπα του δημοσίου, είτε στον πληθωρισμό διευθύνσεων και τμημάτων στο εσωτερικό των Υπουργείων, είναι συνώνυμο της γραφειοκρατίας. Ένα κράτος-λαβύρινθος, όσα κι αν ξοδεύει, δε θα μπορέσει να παρέχει ικανοποιητικές υπηρεσίες στον πολίτη. Κι ακόμα, το πολυδαίδαλο του κράτους, δημιουργεί συνθήκες αδιαφάνειας : ο πολίτης δεν μπορεί να κρίνει τον τρόπο της λειτουργίας του κράτους, δεν μπορεί να αξιολογήσει το επίπεδο των παρεχομένων υπηρεσιών, ούτε είναι δυνατόν να διασφαλισθεί η χρηστή διαχείριση του δημοσίου χρήματος. Έτσι, ο πολίτης αποξενώνεται από το κράτος.

Για όλους αυτούς τους λόγους, κεντρική μας αρχή στη διοικητική μεταρρύθμιση, είναι η απλούστευση της δομής του κράτους. Απλούστευση δομών και διαδικασιών, απλούστευση τόσο στο επίπεδο της κεντρικής κυβέρνησης, στα οργανογράμματα των Υπουργείων, όσο και στο επίπεδο των εποπτευόμενων φορέων. Η απλούστευση, μεταξύ των άλλων, προϋποθέτει καταργήσεις φορέων που δεν έχουν πλέον λόγο ύπαρξης, και συγχωνεύσεις των ομοειδών, με σκοπό τον περιορισμό των δαπανών, αλλά και τη βελτίωση των παρεχομένων υπηρεσιών, καθώς από τις συγχωνεύσεις μπορούν να προκύψουν ισχυρότεροι και αποτελεσματικότεροι φορείς.

Οι συγχωνεύσεις και καταργήσεις φορέων που υλοποιούνται με το υπό συζήτηση νομοσχέδιο, γίνονται με αυτό ακριβώς το πνεύμα. Σήμερα, οι δυνατότητες της τεχνολογίας, της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών, επιτρέπουν την αποτελεσματική διαχείριση της πληροφορίας - και άρα της διοίκησης - σε μεγάλο όγκο, από απόσταση, και σε χρόνους ως πρόσφατα αδιάνοητους. Για το λόγο αυτό σύμμαχός μας στην προσπάθεια αυτή είναι τα συστήματα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Πρέπει να τονισθεί, ότι έχει ληφθεί με τα κατά περίπτωση εποπτεύοντα Υπουργεία ειδική μέριμνα ώστε να μη διακοπεί η παροχή οποιασδήποτε πραγματικής υπηρεσίας προς την κοινωνία. Αυτές ήταν οι κατευθυντήριες γραμμές που έδωσε ο Πρωθυπουργός για την προσπάθεια αυτή.

Χαρακτηριστικό είναι το τί γίνεται με τις ονομαζόμενες «Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας» : Υπάρχουν 38 νομικά πρόσωπα ανά την Ελλάδα που εντάσσονται σε αυτή την κατηγορία. Πρόκειται για Θεραπευτήρια Χρονίων Παθήσεων, Οικοτροφεία για παιδιά που χρειάζονται προστασία, κ.ο.κ. Συγχωνεύονται σε 12 τα νομικά πρόσωπα, εξοικονομούνται πόροι από τα έξοδα διοίκησης, καθώς καταργούνται διοικητικά συμβούλια, θέσεις διοικητών

κλπ, χωρίς να σταματήσει η λειτουργία οποιασδήποτε μονάδας: όλες οι μονάδες που λειτουργούν, συνεχίζουν να λειτουργούν ως παραρτήματα του ενιαίου ανά περιφέρεια νομικού προσώπου.

Το νομοσχέδιο αυτό, είναι για εμάς ένα νομοσχέδιο πιλοτικό. Επελέγησαν ορισμένοι φορείς των οποίων η συγχώνευση ή η κατάργηση ήταν σχεδόν αυτονόητη ανάγκη, με σκοπό να προετοιμάσουμε λύσεις πολιτικά και νομικά επαρκείς, οι οποίες θα αξιοποιηθούν στη συνέχεια, κατά τη δεύτερη φάση του εγχειρήματος, που θα αφορά περισσότερους φορείς, με μεγαλύτερες δημοσιονομικές επιπτώσεις. Έτσι με το εγχείρημα αυτό έχουμε πλέον ορισμένα πρότυπα που μπορούμε να αξιοποιήσουμε στη συνέχεια, αναφορικά με τα ζητήματα της διαχείρισης της περιουσίας των φορέων, με τα ζητήματα της παροχής υπηρεσιών, τα εργασιακά κ.ο.κ. Επιλέξαμε αντί του εύκολου δρόμου των «μελετών» που πληρώνονται ακριβά για να καταλήξουν σε ράφια Υπουργείων, να ξεκινήσουμε εργαζόμενοι στην πράξη. Έτσι προέκυψε το νομοσχέδιο αυτό. Διασφαλίσαμε τη συνέχεια της παροχής των υπηρεσιών προς τον πολίτη, με χαμηλότερο κόστος κατά περίπου 3 εκατομμύρια ευρώ κατ' έτος (περίπου 7% της κρατικής επιχορήγησης για τους φορείς αυτούς). Αν σκεφτεί κανείς ότι είναι όφελος που αφορά μόνο μια πιλοτική εφαρμογή της κεντρικής ιδέας, αντιλαμβάνεται τα οφέλη που μπορούν να υπάρξουν στην πλήρη ανάπτυξη της ιδέας της απλούστευσης δομών και διαδικασιών της δημόσιας διοίκησης. Θα πρέπει να σημειωθεί, ότι η εκτίμηση του οφέλους των 3 εκατομμυρίων ευρώ κατ' έτος από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, δε συμπεριλαμβάνει τα οφέλη από οικονομίες κλίμακος : τα οφέλη δηλαδή από τις δυνατότητες προμηθειών προϊόντων και υπηρεσιών σε μεγαλύτερες ποσότητες (άρα σε χαμηλότερες τιμές), από τις δυνατότητες αποτελεσματικότερης κατανομής του εργατικού δυναμικού, κ.ο.κ.